

1918

VZNIK NOVÉ EVROPY

METODIKA K PRACOVNÍMU LISTU (STŘEDNÍ ŠKOLY A GYMNÁZIA)

Časová dotace:	45 minut (možné použít i pro delší časovou dotaci)
Způsob práce:	skupinová práce, individuální práce, čtení s porozuměním
Klíčová slova:	vznik nové Evropy, vznik Československa, československé legie

Výukové cíle:

Aktivity realizované pomocí jednotlivých cvičení předkládaného pracovního listu vedou studenty k porozumění klíčovému momentům roku 1918. Tím je míněno především ukončení 1. světové války, rozpad Rakousko-Uherska a vznik nástupnických států, mezi něž patřilo také Československo. Studenti pracují s dobovými prameny (obrazovými, písemnými). Důraz je kladen na propojení československých a světových dějin, na vnímání dějinných událostí v mezinárodním kontextu. Studenti interpretují dopad „velkých světových dějin“ na každodenní život obyvatel Československa. Výukový materiál vede studenty k rozvíjení jednotlivých klíčových kompetencí podle RVP.

1. Uveďte vyučovací hodinu evokací pomocí fotografií A a B v aktivitě č. 1 – „Minulost v obrazech“. Vyzvěte studenty, aby odpovídali na otázky, které fotografie doprovázejí. Nechte studenty pracovat a diskutovat ve skupinách, poté si projděte otázky společně.

Fotografie A zobrazuje československé praporečnický II. divize ruské legie s prapory 5. střeleckého pluku „T. G. Masaryk“, 6. střeleckého pluku „Hanáckého“, 7. střeleckého pluku „Tatranského“ a 8. střeleckého pluku „Slezského“.

2. K uvědomění si významu problematiky vzniku Československa a česko-slovenských vztahů slouží úryvek z Martinské deklarace uzavřené dne 30. 10. 1918. Po přečtení textu ponechte studentům čas na zamyšlení nad otázkami doplňujícími text úryvku. Poté proberte jednotlivé otázky společně.

3. Aktivita č. 3 si klade za cíl představit žákům jednu z klíčových osobností konce rakousko-uherské monarchie, domácího odboje za 1. světové války i období první republiky JUDr. Karla Kramáře (1860–1937), jehož pozůstalost je možné nalézt např. v Archivu Národního muzea.

1. Fotografický portrét Karla Kramáře v dětském věku (kolem r. 1863), Archiv Národního muzea. 2. Obraz Karla Kramáře (1931), autor: Otto Peters, olej na plátně, Historické muzeum Národního muzea, Starší české dějiny. 3. Fotografický portrét Naděždy Nikolajevny Abrikosovové (pravděpodobně 1891), Archiv Národního muzea.

Doporučená literatura ke studiu tématu „vznik nové Evropy“

- Dejmek, J. a kol., *Zrod nové Evropy: Versailles, St.-Germain, Trianon a dotváření poválečného mírového systému*, Praha 2011.
- Galandauer, J., *Karel I. Poslední český král*, Praha – Litomyšl 1998.
- Klímeček, A., *Jak se dělal mír roku 1919: Československo na konferenci ve Versailles*, Praha 1989.
- Kvaček, R., *První světová válka a česká otázka*, Praha 2003.
- MacMillan, M., *Mírotvorci: Pařížská konference 1919*, Praha 2004.
- Rychlík, J., *Češi a Slováci ve 20. století. Spolupráce a konflikty 1914–1992*, Praha 2012.
- Skřivan, A. st., *Sarajevo, 28. červen 1914*, in: *Historický obzor*, roč. 5, č. 7/8, 1994, s. 146–150.
- Stellner, F., *Poslední německý císař. Z německých dějin v epoše Viléma II.*, Praha 1995.
- Tuchmanová, B. W., *Srpnové výstřely. Začátek první světové války*, Praha 2001.
- Warner, P., *První světová válka*, Ostrava 1997.

NÁRODNÍ
MUZEUM

200 dotkni se!
století!

4. Přejděte k aktivitě č. 4. Nechte studenty doplnit chybějící místa v textu (metoda tzv. rychlého čtení). Doplnovačka obsahuje pro usnadnění práce pomocnou tabulku, v níž jsou vynechané výrazy uvedeny vždy v nominativu.

5. Následuje aktivita č. 5 – „Rozházené termíny“. Tajenka skrývá jméno vojenské jednotky (*Rota Nazdar*) vzniklé v rámci cizinecké legie ve Francii na počátku 1. světové války. V této jednotce působili čeští i slovenští dobrovolníci. Položte žákům otázku: Jaké byly dopady 1. světové války na každodenní život obyvatel českých zemí?

6. Následuje aktivita č. 6 – „Jsou tato tvrzení pro roky 1918–1919 pravdivá?“

7. K závěrečné reflexi slouží aktivita „Historie za zdi muzea ukrytá...“, která si klade za cíl představit žákům sbírkový předmět z depositářů Národního muzea, jenž se vztahuje k tématu předkládaného pracovního listu. V tomto případě jsme zvolili odznak s fotoportrétem čtyř mocnářů z období 1. světové války.

Fotoportrét zobrazuje přední představitele Ústředních mocností (po r. 1915). První zleva: bulharský car Ferdinand I. Bulharský (1908–1918), druhý zleva: německý císař Vilém II. Pruský (1888–1918), třetí zleva: sultán Osmanské říše Mehmed V. (1909–1918), čtvrtý zleva: rakousko-uherský císař František Josef I. (1848–1916).

Rozdělte žáky do pracovních skupin a nechte je diskutovat nad otázkami doprovázejícími fotografií sbírkového předmětu. V případě nedostatku času můžete poté položit žákům následující otázky:

- 1) Císař František Josef I. byl vnímán jako symbol režimu, který se v roce 1918 definitivně zhroutil. Jak byste stručně charakterizovali období vlády tohoto panovníka?
- 2) Jak velkou úlohu sehráli panovníci jednotlivých mocností před 1. světovou válkou a v jejím průběhu?
- 3) Která osobnost se stala symbolem nového politického zřízení, jímž byla první republika?

Zdroje dostupné online:

www.esbirky.cz – sbírkové předměty z muzeí.

Jaké byly osudy „mužů 28. října“? – <http://www.radio.cz/cz/rubrika/special/jake-byly-osudy-muzu-28-rijna>

T. G. Masaryk očima francouzského historika – <http://www.radio.cz/cz/rubrika/knihy/t-g-masaryk-ocima-francouzskeho-historika-1>

Tento materiál vznikl v rámci projektu „Dotkní se 20. století“, který je financován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR.

www.dvacatestoletí.eu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ